



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum odium sit sortius, quàm amor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

& illa a diis, in caeteris que sunt domini ad seruos, uiri ad uxorem, & uerfalter ad omnes odio habitos, non ut perfone sunt, sed ut aliquid illius, quasi nocumenta sunt, dicta intelligas. De personis enim & rebus formaliter, in quantum scilicet personae & in quantum res, intellige que diximus de obiectis propriis utriusque odii. Nec obicias mihi, quod obliuiscor de indistinctioe amoris amicitie & concupiscentie, nunc penes obiecta distinxerim utrumque odium. Nosti enim quod bonum uno modo, utpote ex causa integra: malum autem omnifariam, utpote ex particularibus defectibus dicitur. Constat autem, quod amor ex parte boni, & odium ex parte mali, se tenet; propter quod non est mirum, si odia distinguuntur ex persona uel re, ut obiectis propriis odii, amor autem non: sed sola habitudo ad personam & rem diuersimode amatam in quo libet amore distinguitur, ut superius declaratum est.

Sup. q. 28. a. 6. ad 3. & in 1. cor. 3. cor. 13. 4. contra. cap. 19.

In post predicamentis, c. de Simili.

¶ Super quest. vigesima nona articulum secundum.

Articulo secundo omisso, ex quo memorie commendabis responsum ad primum, & applicabis ad post predicamenta.

1. 7. & 9. to. 5. ar. preced.

secundum hoc unum ens est odibile alteri, & est in malum. & si non in se, nisi per comparationem ad alterum.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut aliquid apprehenditur ut bonum, quod non est uere bonum, ita aliquid apprehenditur ut malum, quod non est uere malum: unde contingit quandoque nec odium mali, nec amorem boni esse bonum.

AD TERTIVM dicendum, quod contingit idem esse amabile, & odibile diuersis, secundum appetitum quidem naturalem ex hoc quod unum & idem est conueniens uni secundum suam naturam, & repugnat alteri: sicut calor conuenit igni, & repugnat aqua. secundum appetitum uero animale ex hoc, quod unum & idem apprehenditur ab uno sub ratione boni, & ab alio sub ratione mali.

ARTICVLVS II.

Vtrum odium causetur ex amore.

AD SECUNDVM sic proceditur. **H** Videtur, quod amor non sit causa odii. Ea enim, quae ex opposito diuiduntur, naturaliter sunt simul, ut dicitur in predicamentis: sed amor & odium cum sint contraria, ex opposito diuiduntur. ergo naturaliter sunt simul: non ergo amor est causa odii.

¶ 2. Præ. Vnum contrariorum non est causa alterius: sed amor & odium sunt contraria. ergo & c.

¶ 3. Præ. Posterius non est causa prioris: sed odium est prius amore, ut uidetur. nam odium importat recessum a malo: amor uero accessum ad bonum. ergo amor non est causa odii.

SED CONTRA est, quod dicit Aug. 14. de Ciuitate Dei, quod omnes affectiones causantur ex amore. ergo & odium, cum sit quaedam affectio animae, causatur ex amore.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, Amor consistit in quadam conuenientia amantis ad amatum; odium uero consistit in quadam repugnancia, uel dissonantia. Oportet autem in quolibet prius considerare quid ei conueniat, quam quid ei repugnet. Per hoc enim aliquid est repugnans alteri, quia est corruptiuum, uel impeditiuum eius quod est conueniens: unde necesse est, quod amor sit prior odio: & quod nihil odio habeatur, nisi per hoc, quod contrariatur conuenienti, quod amatur, & secundum hoc, omne odium ex amore causatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in his quae ex opposito diuiduntur, quaedam inueniuntur, quae sunt naturaliter simul & secundum rem, & secundum rationem, sicut duae species animalis, uel duae species coloris. Quaedam uero sunt simul secundum rationem, sed unum realiter est prius altero, & causa eius, sicut patet in speciebus numerorum, figurarum & motuum. Quaedam uero non sunt simul nec secundum rem,

nec secundum rationem, sicut substantia & accidentia. nam substantia realiter est causa accidentis: & ens secundum rationem prius attribuitur substantiae quam accidenti, quia accidenti non attribuitur nisi in quantum est in substantia. Amor autem & odium naturaliter quidem sunt simul secundum rationem, sed non realiter: unde nihil prohibet amorem esse causam odii.

AD II. dicendum, quod amor & odium sunt contraria, quoniam accipiuntur circa idem: sed quoniam sunt de contrariis, non sunt contraria, sed seinuicem consequentia. Eiusdem enim rationis est, quod ametur aliquid & odietur eius contrarium: & sic amor unius rei, est causa quod eius contrarium odietur.

AD TERTIVM dicendum, quod in executione prius est recedere ab uno termino, quam accedere ad alterum terminum: sed in intentione est e conuerso: propter hoc non receditur ab uno termino, ut accedatur ad alterum, motus autem appetitiuus magis pertinet ad intentionem, quam ad executionem: & ideo amor est prior odio, cum utrumque sit motus appetitiuus.

ARTICVLVS III.

Vtrum odium sit fortius, quam amor.

¶ Super quest. vigesima nona articulum tertium.

AD TERTIVM sic proceditur. **V**idetur, quod odium sit fortius amore. Dicit enim Augustinus in libro 83. q. 1. Nemo est qui non magis dolorem fugiat, quam appetat voluptatem: sed fugere dolorem pertinet ad odium, appetere autem uoluptatis pertinet ad amorem. ergo odium est fortius amore.

¶ 2. Præ. Debitius vincitur a fortiori: sed amor vincitur ab odio, quoniam amor conuertitur in odium: ergo odium est fortius amore.

¶ 3. Præ. Affectio animae per effectum manifestatur: sed fortius insitit homo ad repellendum odiosum, quam ad prosequendum amatum. sicut etiam bestiae abstinent a delectabilibus propter uerbera, ut Augustinus introducit in libro 83. q. ergo odium est fortius amore.

SED CONTRA. Bonum est fortius quam malum, quia malum non agit nisi uirtute boni, ut Dionysius dicit c. 4. de di. no. sed odium & amor differunt in differentiâ boni, & mali. ergo amor est fortior odio.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est effectum suam causam esse fortioerem. Omne autem odium procedit ex aliquo amore, sicut ex causa, ut supra dictum est: unde impossibile est, quod odium sit fortius amore simpliciter, sed oportet ulterius, quod amor, simpliciter loquendo, sit odio fortior. Fortius enim mouetur aliquid in finem, quam in ea quae sunt ad finem. Recessus autem a malo ordinatur ad consecutionem boni, sicut ad finem: unum simpliciter loquendo, fortior est motus animae in bonum, quam in malum: sed tamen aliquid uidetur odium fortius amore propter duo.

In tertio articulo aduerte primo, quod prima ratio, quare odium uidetur fortius mouere, consistit in hoc, quod odium magis consistit in immutatione, quam amor. Quod declaratur ex parte obiecti, quia scilicet in amore tam actus, quam obiectum consonat dispositioni amantis, ac per hoc nihil est ex parte obiecti alteritatis. In odio uero, licet actus dispositioni odientis consonet, obiectum uero utpote malum, ut malum dissonat, ac per hoc ex parte obiecti alteritas quaedam inuenitur; & cum mutatio in alteritate consistat, magis ad mutationis naturam accedit odium, quam amor. Et haec ratio ponitur in littera, cum dicitur, quod repugnancia eius quod oditur, magis percipitur quam conuenientia amati. Aduerte secundo, quod secunda ratio & manifestat sensum conclusionis principalis huius articuli, scilicet quod odium non est fortius amore, sed e conuerso, quod intelligitur non de quocumque odio relato ad quocumque amorem, & e conuerso, sed de coniungatis. Quilibet enim amor habet uin-

Ca. 15. med. c.

q. 28. 7. 10. 4.

q. 14. 1. 10. 4.

2. 2. q. 2. 7. & 2. 42. q. 2. 2. q. 3. 4. & 11. 10. 17. 5. 16.

profi. rum a p.

vinctum odium sibi
 oppositū, & econuer-
 so. & dehis est sermo
 comparatiuus. Et
 manifestat fortitudi-
 nem odii super amo-
 rem extraneum esse
 nō ex se, sed ex amo-
 re eius causa superā-
 te illum alterum a-
 morem: ut in respon-
 sione ad primum, &
 secundum exprimi-
 tur. Et sic ex prima
 ratione odium magis
 quodammodo
 incitat, quam con-
 iungas amor, quia
 magis sentitur: &
 ex secunda magis
 quam extraneus a-
 mor, quia agit iustu-
 te amoris maioris.

Ca. 15. post
 med. to. 3.

¶ Super quāst. vigesimū
 articulum
 quartum.

Articulo quar-
 to omisso, quo in fine
 tractatus utemur in
 articulo 5. aduerte,
 quod aliud est odio
 haberi, & aliud non
 amari: & quod aliud
 est per se, & aliud
 per accidens. Nihil
 enim quantumcum-
 que fuerit particula-
 rissimum & minimū
 bonum, sub ratione
 suae bonitatis repre-
 sentatum, odio ha-
 beretur, per se loquen-
 do: quia obiectio o-
 dii contrariatur to-
 ta latitudo boni, non
 amari tamen potest,
 quia non habet un-
 de adaequet appeti-
 tum & per accidens
 autem potest particu-
 liter bonum odio
 haberi, per adiun-
 ctam scilicet ratio-
 nem maioris mali,
 ut quotidie experi-
 mur, in communi au-
 tem impossibile est:
 quia quilibet odians
 aliquid amat, ac per
 hoc non omne bo-
 num odit. Et idem
 est iudicium de ente
 & vero in commu-
 ni. Odians enim
 quodeunque
 ens, aut quodecum-
 que verum, licet ab
 illis dissonet, ali-
 cui tamen remanet con-
 sōnans, ac per hoc
 non abiicit totam
 tis, aut veri latitu-
 nem a suo affectu,
 sed communis
 tio entis, & veri se-
 per saluatur con-
 sōnans &c.

2. 2. q. 35. ar.
 7. & 2. dist.
 42. q. 2. ar.
 2. q. 2. ad 2.
 & 16. 10. Et
 Ep. 5. l. 6.

prof. 5. pa-
 rum a prin.

¶ In ultimo articulo
 nihil occurrit scri-
 bendum, nisi quod

Primò quidem, quia odium est
 magis sensibile quam amor. Cū
 .n. sensus perceptio sit in quadam
 immutatione, ex quo aliquid iā
 immutatum est, non ita sentitur,
 sicut quando est in ipso immuta-
 ri, unde calor febris ethica, quā-
 uis sit maior, non tamen ita senti-
 tur, sicut calor tertiana: quia calor
 ethicae iam uersus est quasi in
 habitum & naturam: & propter
 hoc etiā amor magis sentitur in
 absentia amati, sicut Aug. dicit in
 10. de Trin. * q̄ amor non ita senti-
 tur, cū non prodit cum indi-
 gentia: & propter hoc etiā repu-
 gnantia eius quod oditur, sensibi-
 lius percipitur, quā conuenientia
 eius quod amatur. Secundò,
 quia non comparatur odium ad
 amorem sibi correspondētem. secun-
 dum. n. diuersitatem bonorum,
 est diuersitas amorum in magni-
 tudine, & paritate, quibus p̄por-
 tionantur opposita odia: unde o-
 dium quod correspondet maiori
 amori, magis mouet quā mi-
 nor amor. Et per hoc patet r̄sio
 ad primum. nam amor uolupta-
 tis est minor, quā amor conser-
 uationis sui ipsius, cui r̄ndet fuga
 doloris: & ideo magis fugitur do-
 lor, quā ametur uoluptas.

AD II. dicendum, q̄ odium
 nunquam uinceret amorem, nisi
 propter maiorem amorem, cui
 odium correspondet: sic homo
 magis diligit se, quā amicum, &
 propter hoc, quod eligit se, habet
 odio etiā amicum, si sibi con-
 trarietur.

AD TERTIVM dicendum, quod
 ideo intensius aliquid operatur
 ad repellendum odiosa, quia o-
 dium est magis sensibile.

ARTICVLVS IIII.

Utrum aliquis possit habere odio seipsū.

AD QVARTVM sic proceditur.
 Videtur, quod aliquis possit
 seipsum odio habere. Dicitur
 enim in Ps̄. 10. Qui diligit iniqui-
 tatem, odit animam suā: sed mul-
 ti diligunt iniquitatem, ergo mul-
 ti odiunt seipsos.

¶ 2. Pr̄t. Illud odimus, cui uolu-
 mus & operamur malū; sed q̄n-
 que aliq̄s uult, & operat̄ sibi ipsi
 malum, puta, qui interimunt seip-
 sos, ergo aliq̄ seipsum habet odio.

¶ 3. Pr̄t. Boeti⁹ dicit in 2. de Con-
 sol. * q̄ auaritia facit homines o-
 diosos, ex quo p̄ticipi, q̄ omnis
 homo odit auarum: sed aliq̄ sunt
 auari, ergo illi odiunt seipsos.

SED CONTRA est, quod Apосто-
 lus dicit ad Eph̄. 5. quod nemo

A nunquam carnē suā odio habuit.

RESPON. Dicendum, q̄ impos-
 sibile est, quod aliquis, per se lo-
 quendo, odiat seipsum. Naturali-
 ter. n. unum quodque appetit bo-
 num, nec potest aliquid sibi appe-
 tere, nisi sub ratione boni. nā ma-
 lum est pr̄ter uoluntatem, ut Dio. dicit 4. c. De di-
 ui. no. * Amare autem aliquem est uelle ei bonum,
 ut supra dictum est: unde necesse ē, q̄ aliquis amet
 seipsum, & impossibile est, q̄ aliquis odiat seipsum,
 per se loquendo: per accidens tamen cōtingit, quod
 aliquis seipsum odio habeat, & hoc dupliciter. Vno
 modo, ex parte boni qd̄ sibi aliquis uult. accidit. n.
 quandoque, illud quod appetitur ut secundum qd̄
 bonum, esse simpliciter malum: & secundum hoc
 aliquis per accidens uult sibi malum, quod est odire.
 Alio modo, ex parte sui ipsius cui uult bonum.
 Vnum quodque. n. maxime est id, quod est principa-
 lus in ipso: unde ciuitas dicitur facere id, quod Rex
 facit, quasi Rex sit tota ciuitas. Manifestum est ergo,
 q̄ homo maxime est mens hominis, cōtingit autē,
 quod aliqui aestimant se maxime illud, quod sunt se-
 cundum naturam corporalem & sensitiuam: unde
 amant se secundum id, q̄ aestimant se esse, sed odiūt
 id quod uere sunt dum uolunt contraria rationi: &
 utroque modo ille qui diligit iniquitatem, odit nō
 solum animam suam, sed etiam seipsum. Et per hoc
 patet responsio ad primum.

B **A**D SECVDVM dicendum, quod nullus sibi uult
 & facit malum, nisi in quantum apprehendit illud
 sub ratione boni: nam & illi qui interimunt seip-
 sos, hoc ipsum, quod est mori, apprehendunt sub ratio-
 ne boni, in quantum est terminatiuum alicuius mis-
 eria, uel doloris.

AD TERTIVM dicendum, quod auarus odit
 aliquod accidens suum, non tamen propter hoc o-
 dit seipsum: sicut ager odit suam ageritudinem ex
 hoc ipso, quod se amat. Vel dicendum, quod auari-
 tia odiosos facit aliis, non autem sibi ipsi: quia in mo-
 causatur ex inordinato sui amore, secundum quem
 de bonis temporalibus plus sibi aliquis uult q̄ deat.

ARTICVLVS V.

Utrum aliquis possit odio habere ueritatem.

AD QVINTVM sic proceditur: Vt, q̄ aliquis non
 possit habere odio ueritatem. Bonum. n. & ens,
 & uerum connertuntur: sed aliquis non potest ha-
 bere odio bonitatem, ergo nec ueritatem.

¶ 2. Pr̄t. Omnes hoīes naturaliter scire desiderant,
 ut dicitur in principio Met. * sed scientia non est nisi
 uerorum, ergo ueritas naturaliter desideratur, & a-
 matur: sed quod naturaliter inest, semper inest. nul-
 lus ergo potest habere odio ueritatem.

¶ 3. Pr̄t. Philosoph⁹ dicit in 2. Rhetor. * quod hoīes
 amant non fictos, sed nō nisi p̄ ueritatem, ergo hō
 naturaliter amat ueritatē. non ergo eā odio habet.

SED CONTRA est, qd̄ Apōstolus dicit ad Galat. 4.
 Factus sum uobis inimicus, uerum dicens uobis.

RESPON. Dicendum, q̄ bonum, & uerum, & ens
 sunt idē scdm̄ rē, sed differunt rōne. Bonum. n. hēt
 rōnem appetibilis, nō autē ens uel uerum: quia Bo-
 num est qd̄ oīa appetunt, & ideo bonum secundum
 rationem boni, non potest odio haberi nec in uni-
 uersali, nec in particulari. Ens autem & uerum in u-
 niuersali quidem odio haberi non possunt: quia dis-
 sonantia est causa odii, & cōuenientia causa amoris.

Prima Secundae S. Thomae. I 2 Ens

diligēter notetur dif-
 ferētia inter rem, pu-
 ta, calorem uniuersa-
 lem uniuersaliter, &
 singularem.

¶ Super

p. 4. aliqui-
 tulum ante
 finem.
 * q. 26. ar. 4.

2. 2. q. 34. ar.
 ti. 1. cor.

li. 1. metaph.
 to. 3.

ca. 4. 2. med.
 to. 6.